

Algemene Raad

Beleidsnota 2009-2014 Cultuur

Beleidsnota 2009-2014 Jeugd

Beleidsnota 2009-2014 Sport

Beleidsnota 2009-2014 Media

ADVIES

Inleiding

De SARC, als strategische adviesraad voor het beleidsdomein Cultuur, Jeugd, Sport en Media heeft de beleidsnota's voor Cultuur, Jeugd, Sport en Media bestudeerd en heeft erover gereflecteerd.

De SARC is samengesteld uit de Algemene Raad, de Sectorraad Kunsten en Erfgoed, de Sectorraad Media, de Sectorraad Sociaal-Cultureel Werk en de Vlaamse Sportraad. In dit document staan de bijdragen van deze raden gebundeld. Op die manier wil de SARC de coherentie en de samenhang tussen de velden van het beleidsdomein Cultuur, Jeugd, Sport en Media bevorderen en beklemtonen.

In een eerste deel vindt de lezer de reflecties van de Algemene Raad, die aandacht besteedt aan thema's die in de vier nota's terugkeren.

De vier sectorraden focussen in afzonderlijke hoofdstukken op wat specifiek is voor hun respectievelijke sector.

Bijdrage van de SARC - Algemene Raad

In deze bijdrage reflecteert de Algemene Raad over vier beleidsnota's, met name:

- Beleidsnota Cultuur 2009-2014, ingediend door Joke Schauvliege, Vlaams minister van Leefmilieu, Natuur en Cultuur
- Beleidsnota Jeugd 2009-2014, ingediend door Pascal Smet, Vlaams minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel
- Beleidsnota Media 2009-2014, ingediend door Ingrid Lieten, vice-minister president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Innovatie, Overheidsinvesteringen, Media en Armoedebestrijding
- Beleidsnota Sport 2009-2014, ingediend door Philippe Muyters, Vlaams minister van Financiën, Begroting, Werk, Ruimtelijke Ordening en Sport

De Algemene Raad detecteert een aantal kernpunten die voor het toekomstige beleid van belang zijn. Deze punten verdienen in de loop van de komende beleidsperiode zeer veel aandacht, wil er sprake kunnen zijn van een doordacht, open en vernieuwend beleid.

Pleidooi voor samenwerking tussen Cultuur, Jeugd, Sport en Media

Een belangrijke aanbeveling van de SARC-Algemene Raad is dat er moet worden samengewerkt. Zeker nu de vier sectoren van het homogeen beleidsdomein Cultuur, Jeugd, Sport en Media versnipperd zijn over vier ministers.

Om dit pleidooi kracht bij te zetten, verwijst de Algemene Raad van de SARC naar de inleiding van het Memorandum 2009-2014 die als titel meekreeg: CULTUUR IS.... Waarbij het woord 'cultuur' kan vervangen worden door Kunsten, Erfgoed, Sociaal-Cultureel Werk, Media, Sport of Jeugdwerk.

Deze sectoren zijn een onvervreemdbaar deel van de gemeenschap en de samenleving en dragen als dusdanig bij tot de participatieve democratie. Ze geven vorm aan de gemeenschap (sociale ontplooiing) en aan het individu (zelfontplooiing). De vele wijzen waarop Kunsten, Erfgoed, Sociaal-Cultureel Werk, Media of Sport zich uiteten, creëren samen de identiteit van onze gemeenschap. Zonder Cultuur is er geen maatschappelijke integratie.

De culturele kwaliteit en de sociale kwaliteit van een samenleving zijn dus onlosmakelijk met elkaar verbonden. Het cultuur-, jeugd-, sport- en mediabeleid heeft daarom niet alleen baat bij een goed doordachte wederzijdse samenwerking maar ook bij een samenwerking met ander overheidsbeleid. Door open te staan voor elkaar worden nieuwe mogelijkheden gecreëerd en worden nieuwe beleidsinstrumenten en andere invalshoeken ontdekt. Een overheid die volop investeert in culturele en sociale kwaliteit moet de ontkokering tussen beleidsterreinen stimuleren en op zoek gaan naar dwarsverbanden. Bij wijze van voorbeeld: bevorderen van de culturele goesting via onderwijs, steun via subsidies maar eveneens en daarnaast inschakelen van fiscale instrumenten uit economie, publieksbereik voor cultuur bevorderen via toerisme, aanwakkeren van mediawijsheid via sociaal-cultureel werk voor jeugd en volwassenen.

Het feit dat de sectoren Cultuur, Jeugd, Sport en Media nu verdeeld werden onder vier verschillende ministers, mag geen beletsel zijn voor een onontbeerlijke samenwerking en onderlinge afstemming. Ook al zijn er meerdere ministers aangesteld, de SARC verwacht dat ze waar mogelijk samenwerken.

De SARC-Algemene Raad stelt vast dat in de vier beleidsnota's door de verantwoordelijke ministers bij herhaling verwezen wordt naar samenwerking met collega's die bevoegd zijn voor sectoren die in het beleidsdomein CJSM thuishoren, maar ook om andere bevoegdheidsdomeinen zoals onderwijs, economie, leefmilieu, natuur, welzijn, toerisme, onroerend erfgoed, tewerkstelling.

De Algemene Raad heeft het vaste voornemen om op deze goede voornemens nauwgezet toe te zien door van samenwerking een speerpunt te maken voor de advisering. De SARC-Algemene Raad zal dan ook waakzaam zijn voor coherentie en hiervoor een nultolerantie voorzien: concreet betekent het dat fragmentatie van beleid van de SARC 0/10 krijgt.

De SARC-Algemene Raad pleit voor een breed cultuurforum. In de beleidsnota Cultuur vermeldt Vlaams minister Joke Schauvliege haar voornemen om een 'Cultuurforum' te organiseren waarbij de beleidsvelden van cultuur kunnen instappen in het VIA-project. De Algemene Raad juicht dit initiatief toe en suggereert om dit uit te breiden tot Media en Sport. Wat Media betreft is er de Staten Generaal geweest, die wel gerelateerd was aan VIA maar waarvan niet duidelijk is of en wanneer en hoe daarop nog een vervolg zal komen. De Algemene Raad stelt voor om het thema 'internationalisering' in het cultuurforum aan bod te laten komen.

Een waarden-vol cultuurbeleid

Cultuur heeft impact op vele verschillende maatschappelijke terreinen. Fundamentele democratische waarden als transparantie, zorgvuldigheid, toegankelijkheid, verantwoording en verantwoordelijkheid zijn maatschappelijk relevant en worden mee door cultuur ondersteund en uitgedragen.

Cultuur heeft in deze vaak een voorbeeldfunctie (fair play, eerlijkheid/objectiviteit, respect...). Niet voor niets is er de uitdrukking: cultuur verzacht de zeden.

De SARC-Algemene Raad vermoedt dat het waarden-debat de komende jaren actueel wordt en een prominente rol zal spelen in het maatschappelijk debat. Omdat het dopinggebruik in de sport, de objectiviteit van de journalistiek, censuur in de kunsten, deontologie in het vormingswerk, ethiek in management raken aan waarden in de samenleving, beschouwt de Algemene Raad het als zijn taak om hierop desgevallend in te spelen.

De term "duurzaam" mag geen hol begrip worden

Het begrip "duurzaam" komt in meerdere beleidsnota's voor. Er wordt telkens een andere invulling aan gegeven.

¹ **Cultuur:** via degelijke, uitgewerkte maatstaven en in breed overleg kunnen we de cultuursector houvast bieden (in budgettair moeilijke tijden). Het Vlaams cultuurbeleid moet met andere woorden betrouwbaar en duurzaam zijn. Een duurzaam en betrouwbaar beleid kan enkel met inbreng en in samenspraak van de culturele actoren tot stand komen. Daarom zal ik in samenwerking met de SARC en de betrokken sectorraden een cultuurforum opzetten. Dit forum is een mijlpaal in een traject waarin we duidelijke lijnen voor de lange termijn vastleggen en heldere handleidingen bieden voor samenwerking tussen overheid en cultuurwereld. Ik wil gaan voor

De SARC-Algemene Raad stelt dat het niet de bedoeling mag zijn om de term 'duurzaam' te herleiden tot een hol container begrip.

De Algemene Raad zal het begrip duurzaam beleid interpreteren als een op kennis gebaseerd en samenhangend beleid. Een beleid dat oog heeft voor de noodzakelijke samenwerking, in tegenstelling tot een ad hoc beleid via 'one shots'. De SARC-Algemene Raad zal duurzaamheid als aandachtspunt opnemen en initiatieven van de vier ministers hierop beoordelen, met andere woorden in zijn adviezen zal de SARC-Algemene Raad een 'duurzaamheidstoets' in rekening brengen.

De Algemene Raad verwijst in dit verband ook naar het begrip culturele ecologie, een thema dat ook aansluit bij duurzaamheid waar in de toekomst aandacht voor zal moeten zijn.

Het internationale cultuurbeleid moet zich inschakelen in het Vlaamse buitenlandbeleid.

De SARC-Algemene Raad wees in zijn Memorandum al op het belang van een verbinding tussen de internationale initiatieven inzake cultuur, jeugd en sport en media in het Vlaamse internationale beleid. De Algemene Raad sprak van "culturele diplomatie".

Dergelijk beleid impliceert twee richtingen. Bij het uitstippelen ervan dienen internationale factoren in rekening te worden gebracht. Anderzijds moeten *best practices* van Vlaanderen ook in het buitenland bekendheid te krijgen. De overheid moet 'infiltratie' in de internationale context mogelijk maken en stimuleren. Wat Vlaanderen goed doet, mag best naar buiten worden gebracht.

Het cultuurbeleid is in het algemeen trouwens te weinig internationaal. Er wordt te weinig pro-actief nagedacht over de internationale dimensie. Het is belangrijk om in deze legislatuur stappen te zetten en duidelijke keuzes te maken waarop de klemtoon zal worden gelegd.

Ook hier dringt samenwerking met andere beleidsvelden zich op. Zo is erfgoedtoerisme bijvoorbeeld een belangrijke hefboom. Ofschoon dit niet tot het beleidsdomein van de SARC behoort, vragen we hier toch aandacht voor.

Het Belgische EU voorzitterschap in de tweede helft van 2010 biedt een unieke kans om Vlaamse initiatieven en Vlaams beleid op het internationale forum aan te kaarten.

Participatie: maximale kansen voor allen

Het begrip participatie heeft voor de SARC-Algemene Raad twee invullingen. Het gaat over participatie aan vb. sport- of cultuurprogramma's (deelname in de traditionele betekenis), maar ook over beleidsparticipatie (actief burgerschap). Deze betekenis komt vooral naar voor in het sociaal-cultureel werk voor jeugd en volwassenen.

Het zogenaamde participatiedecreet is aan evaluatie toe, zoals ook aangegeven in de regelgevingsagenda in de beleidsnota Cultuur.

De SARC-Algemene Raad vindt het belangrijk dat bij de evaluatie van dit decreet het beleid ook beoordeeld wordt op bereikte resultaten. Dit was altijd al een vraag van de adviesraad: in welke mate draagt het participatiedecreet reëel bij tot een toename van de participatie?

Andere aspecten die in beeld komen in deze context zijn de rol van de media (VRT, regionale televisie) en van het op te richten Kenniscentrum Mediawijsheid. De Algemene Raad wil ook dat wordt nagegaan of de evenementenlijst niet kan worden herbekeken en eventueel worden uitgebreid naar sportieve en culturele evenementen.

Bij ontwikkelingen inzake e-cultuur moet ook aandacht gaan naar participatie, in het bijzonder ook van kansengroepen.

Interculturaliteit en diversiteit als bron voor vernieuwing

De begrippen interculturaliteit en diversiteit moeten duidelijk van mekaar onderscheiden blijven.

De SARC-Algemene Raad verwijst naar het advies van de vorige Raad voor Cultuur².

Hierin wordt een inclusieve visie gehanteerd, die de feitelijk diverse bevolking in al haar diversiteit adresseert. Interculturalisering is hierbij het proces waarbij de vaardigheid om met verschillende

Media: het mediabeleid 2009-2014 zal actiegericht inzetten op kwaliteit, toegankelijkheid, vernieuwing, maatschappelijk verantwoord ondernemen en duurzaamheid.

Sport: duurzaam betekent het voorzien van de nodige randvoorwaarden om een permanent en divers sportaanbod te ontwikkelen op maat van elke Vlaming.

² http://www.cjism.vlaanderen.be/raadcjism/historiek/ravocu/adviezen/2005/advies_C11.05.pdf

Het culturele (in) Europa: bewust omgaan met diversiteit, advies van de Raad voor Cultuur van 27 oktober 2005

culturen om te gaan centraal staat. De overheid, aldus nog het advies, moet vernieuwende, open initiatieven steunen, en bevestigende cultuur aan de markt overlaten.

De SARC-Algemene Raad sluit zich aan bij deze visie.

Het feit dat in de beleidsnota Cultuur interculturaliteit wordt omschreven als een belangrijke bron van vernieuwing, klinkt alvast veelbelovend.

De Algemene Raad wijst er evenwel op dat in diezelfde zin wordt verwezen naar het diversiteitsbeleid en waarschuwt ervoor om de twee begrippen door elkaar te gebruiken. Het is belangrijk om een helder begrippenkader te hanteren over één van de basisambities van onze democratie.

De SARC-Algemene Raad vraagt aan de vier ministers om diversiteit van mensen en groepen te cultiveren en zou het betreuren mocht dit beperkt blijven tot een inhaalbeweging met betrekking tot bepaalde vormen van etnisch-culturele achterstelling. Deze specifieke inhaalbeweging wordt daarom best afgebakend als een impulsbeleid gericht op symptoombestrijding.

De oproep om de verantwoordelijkheid voor het voeren van een diversiteitsbeleid duidelijk en expliciet bij de sector zelf te leggen, wil de Algemene Raad wel ter harte nemen. Als adviesraad nemen we ons voor om de reflex aan te kweken om in advieswerk de impact op de diverse doelgroepen in te schatten.

Kennis Inzetten op onderzoek

De Vlaamse Regering focust uitgesproken op een wetenschappelijk onderbouwd beleid en zet zich op die manier af tegen een ad hoc beleid. De SARC-Algemene Raad heeft er in zijn Memorandum ook al voor gepleit om het beleid veel meer wetenschappelijk te onderbouwen, maar waarschuwt er ook voor dat er ruimte moet blijven voor betrokkenheid en interpretatie. Want wat is nog de rol van bijvoorbeeld een adviesraad, of van het middenveld als alles wordt gebaseerd op cijfers en via cijfers moet worden bewezen?

Om versnippering tegen te gaan en coherentie te bevorderen is kennisdeling en ontsluiten van resultaten primordiaal.

Er blijven nog heel wat stappen te ondernemen vooraleer er sprake zal kunnen zijn van een *evidence based* beleid inzake Cultuur, Jeugd, Sport en Media. Zo wordt een voorstel gedaan voor het opzetten van een databank. Maar wat zijn hiervoor de randvoorwaarden en modaliteiten? Zal de overheid erin slagen om fragmentatie tussen verschillende actoren in het Centrum voor Mediawijsheid te vermijden? Wie staat in voor de kennisontsluiting en de vertaalslag van wetenschappelijk onderzoek voor de praktijk van het beleid? Waarom geen uitbreiding van het onderzoekssteunpunt Cultuur, Jeugd, Sport naar een onderzoekssteunpunt voor Cultuur, Jeugd, Sport en Media? De SARC-Algemene Raad is hier een groot voorstander van en pleit nogmaals voor coherentie en coördinatie.

Digitalisering

Een horizontaal beleid inzake digitalisering is broodnodig.

Eerder al pleitte de SARC-Algemene Raad voor meer aandacht voor de veelheid van gevolgen van de toenemende digitalisering voor de samenleving.

De overheid zal adequate oplossingen moeten bieden voor de concrete problemen die ontstaan onder invloed van ontwikkelingen op het gebied van ICT en nieuwe media ten aanzien van de eigendomsrechten en ten aanzien van de betrouwbaarheid en toegankelijkheid van informatie en erfgoed.

De ontwikkelingen op het gebied van ICT en nieuwe media hebben immers grote consequenties voor het individu en voor de samenleving. Hoe kunnen de grondrechten die dreigen te gaan schuiven gevrijwaard worden? Hoe kunnen we kennis en deskundigheid nog op waarde schatten wanneer het gevestigde cultuur- en medialandschap voortdurend en ingrijpend verandert? Welke rol is weggelegd voor het publieke domein?

Wie selecteert de informatie? Hoe blijft het recht op informatie gevrijwaard?

De Algemene Raad zal regelgeving waarover hij advies dient te geven toetsen aan de mate waarin deze bijdraagt tot ICT gerelateerde doelstelling.

Luk Verschueren, Algemeen voorzitter van de SARC
Iris Van Riet, Algemeen secretaris